

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Kształtowanie programu UE w zakresie praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2020–2030: wkład Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego”

(opinia z inicjatywy własnej)

(2020/C 97/06)

Sprawozdawca: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	24.1.2019
Podstawa prawna	Artykuł 32 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	15.11.2019
Data przyjęcia na sesji plenarnej	11.12.2019
Sesja plenarna nr	548
Wynik głosowania	178/1/2
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES apeluje do Komisji Europejskiej o gruntowne rozważenie poniższych zaleceń i wniosków przy opracowywaniu programu w zakresie praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2020–2030 (zwanego dalej programem) w celu pełniejszego wdrożenia Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (dalej: konwencja ONZ) oraz w celu wykonania zobowiązań Komisji wynikających z Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i z celów zrównoważonego rozwoju, w których treści o niepełnosprawności wspomniano jedenastokrotnie. EKES zaleca w szczególności, co następuje:

1.2. Zważywszy na przekrojowy charakter zagadnienia niepełnosprawności, we wszystkich Dyrekcjach Generalnych i agencjach Komisji oraz we wszystkich instytucjach UE powinny istnieć punkty kontaktowe ds. niepełnosprawności, przy czym centralny punkt kontaktowy ds. niepełnosprawności powinien znajdować się w sekretariacie generalnym Komisji. Realizację programu powinien nadzorować Komitet Praw Osób z Niepełnosprawnościami, składający się z osób pełniących funkcję tych punktów kontaktowych. Jako że przewidziano teraz stanowisko komisarza ds. równości, ważne jest też istnienie takiego punktu kontaktowego w DG ds. Sprawiedliwości.

1.3. Należy wprowadzić międzyinstytucjonalny mechanizm z udziałem Komisji, Parlamentu i Rady⁽¹⁾, których przewodniczący będą spotykać się każdorazowo na początku kadencji. EKES apeluje ponadto, by w Radzie powołać grupę roboczą ds. niepełnosprawności, aby ułatwić ten proces.

1.4. Instytucje UE powinny udostępnić wszelkie niezbędne środki, zasoby ludzkie i finansowe na potrzeby unijnych ram monitorowania konwencji ONZ, tak aby ramy te mogły wypełniać zadania przewidziane w art. 33 ust. 2 konwencji.

1.5. Należałoby powołać Europejską Radę ds. Dostępności, by monitorowała wdrażanie ustawodawstwa UE w zakresie dostępności.

1.6. Komisja powinna przeprowadzić przegląd swoich kompetencji dzielonych z państwami członkowskimi wynikających z konwencji ONZ oraz unijnego prawa, aby ustalić, w których obszarach Unia może współdziałać z państwami członkowskimi na rzecz wdrożenia. Należy tego dokonać, sporządzając deklarację kompetencji zmieniającą deklarację dotyczącą wyłącznych kompetencji UE i zawierającą protokół fakultatywny do Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

⁽¹⁾ Zalecenia Komitetu ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami dla UE z 2015 r.

1.7. W programie Komisja powinna uwzględnić zasady Europejskiego filaru praw socjalnych i przygotować konkretne propozycje wdrożenia zasady 17 odnoszącej się do integracji osób z niepełnosprawnościami.

1.8. Trzeba podjąć konkretne działania w celu wdrożenia programu. Najpilniejsze powinny być takie kroki: przyjęcie przepisów służących zwalczaniu wszelkich form dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność⁽²⁾, przyjęcie dyrektywy harmonizującej uznawanie oceny stopnia niepełnosprawności w całej UE w celu ułatwienia swobodnego przepływu osób z niepełnosprawnościami, przyjęcie środków gwarantujących prawa osób z niepełnosprawnościami do udziału w życiu politycznym na szczeblu UE oraz opracowanie wytycznych dla państw członkowskich służących zapewnieniu analogicznych praw na szczeblu krajowym, uchwalenie wiążących przepisów harmonizujących normy dostępności dla środowiska zbudowanego, przyjęcie środków harmonizujących minimalne normy dotyczące racjonalnych usprawnień w miejscu pracy oraz ustanawiających wytyczne w sprawie minimalnych norm dotyczących poziomów świadczeń z tytułu niepełnosprawności oraz świadczenia usług, w tym wsparcia w prowadzeniu niezależnego życia oraz – ilekroć to możliwe – zapewniania asysty osobistej w państwach członkowskich.

1.9. Problematyka równego traktowania osób z niepełnosprawnościami powinna zostać uwzględniona w całej unijnej polityce gospodarczej, społecznej i środowiskowej, w szczególności w strategii na rzecz równości płci, w gwarancji dla młodzieży, Zielonym Nowym Ładzie, gwarancji dla dzieci oraz planowanej zielonej księdze w sprawie starzenia się.

1.10. Instytucje UE i państwa członkowskie powinny uzgodnić gwarancję w zakresie praw osób z niepełnosprawnościami na wzór gwarancji dla młodzieży, by umożliwić osobom z niepełnosprawnościami zatrudnienie, odbywanie staży, korzystanie z pośrednictwa pracy i dalsze kształcenie.

1.11. Osoby z niepełnosprawnościami należy lepiej wspierać środkami z budżetu UE, inwestując w badania nad rozwojem nowych technologii wspomagających, przeznaczając fundusze na zwiększenie dostępności programów Erasmus + w celu zwiększenia udziału osób z niepełnosprawnościami, finansując przejście od opieki instytucjonalnej do opieki opartej na rodzinie i społeczności oraz do niezależnego życia. Należy przy tym zapewnić solidne mechanizmy monitorowania i oceny na poziomie państw członkowskich, a także w sposób strategiczny inwestować fundusze UE w celu wdrożenia konwencji ONZ w państwach członkowskich, w szczególności w dziedzinach, w których UE nie ma pełnej kompetencji.

1.12. Program powinien przyczyniać się do promowania praw osób z niepełnosprawnościami w ramach działań zewnętrznych UE.

1.13. Bardzo istotne znaczenie dla programu ma ulepszenie gromadzenia i publikowania danych na temat osób z niepełnosprawnościami w ramach działalności Eurostatu.

1.14. W programie należy ująć jasne i wymierne wartości odniesienia oraz mierzalne wskaźniki, w szczególności dotyczących kobiet i dziewcząt z niepełnosprawnościami, młodych i starszych osób z niepełnosprawnościami, a także uchodźców, migrantów i osób LGBTI z niepełnosprawnościami.

1.15. Komisja powinna wywierać poprzez europejski semestr naciski na państwa członkowskie, by opracowały swoje własne krajowe strategie dotyczące niepełnosprawności, które wspierałyby uwzględnianie problematyki równego traktowania osób z niepełnosprawnościami we wszystkich strategiach politycznych, oraz by uwzględniły wdrażanie konwencji ONZ w krajowych programach reform.

1.16. Program powinien obejmować podnoszenie świadomości na temat praw osób z niepełnosprawnościami wynikających z konwencji ONZ.

⁽²⁾ Zgodnie z art. 1 konwencji ONZ do osób niepełnosprawnych zalicza się osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym na równi z innymi osobami.

1.17. W dialogu społecznym na poziomie unijnym i krajowym oraz podczas negocjowania układów zbiorowych pracy przez partnerów społecznych należy wyraźnie uwzględnić prawa osób z niepełnosprawnościami oraz stosowanie przepisów konwencji ONZ, czyniąc to przy udziale organizacji osób z niepełnosprawnościami i w pełnym porozumieniu z nimi.

1.18. Należy zapewnić pełne i czynne zaangażowanie organizacji osób z niepełnosprawnościami oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego w opracowywanie i wdrażanie programu oraz w zarządzanie nim.

2. Wprowadzenie

2.1. EKES podkreśla, że jako strategia, która zostanie opracowana i wdrożona w związku z podpisaniem i ratyfikacją konwencji ONZ przez Unię i państwa członkowskie, program ma służyć uwzględnieniu całego zakresu przepisów konwencji.

2.2. Inaczej niż w przypadku bieżącej strategii w sprawie niepełnosprawności, program na lata 2020–2030 powinien uwzględniać także nieodłączne zależności między zobowiązaniami wynikającymi z konwencji ONZ a zobowiązaniem do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju oraz celów filaru praw socjalnych. W związku z tym EKES proponuje, aby nadać mu nazwę „Europejski program w zakresie praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2020–2030”.

2.3. W świetle przeglądu sytuacji w UE przeprowadzonego w 2015 r. przez Komitet ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami EKES zwraca uwagę, że program musi również opierać się na uwagach końcowych i zaleceniach.

2.4. Nowy program powinien bazować na przekrojowym i kompleksowym przeglądzie całości prawodawstwa i polityki UE oraz zachowywać spójność z innymi unijnymi inicjatywami i strategiami, aby zagwarantować pełną harmonizację z konwencją ONZ. Musi także odzwierciedlać podejście do niepełnosprawności zorientowane na prawa człowieka oraz obejmować najnowsze osiągnięcia w sferze praw socjalnych i praw cyfrowych.

2.5. Jako że niektóre grupy osób z niepełnosprawnościami są bardziej podatne na zagrożenia, we wszystkich aspektach programu należy mieć szczególnie na uwadze sytuację kobiet i dzieci z niepełnosprawnościami, młodych i starszych osób z niepełnosprawnościami, a także uchodźców, migrantów, osób LGBTI oraz bezdomnych z niepełnosprawnościami.

3. Zasady europejskiego programu w zakresie praw osób z niepełnosprawnościami

3.1. Zgodnie z podstawowymi zasadami określonymi w art. 3 konwencji ONZ EKES wyraża przekonanie, że program powinien prowadzić do włączenia problematyki niepełnosprawności w główny nurt całości unijnej polityki i prawodawstwa wpływających na życie osób z niepełnosprawnościami. W programie należy także pamiętać o zasadach niedyskryminacji, dostępności, uczestnictwa i włączenia, równych szans, równości kobiet i mężczyzn, poszanowania przyrodzonej godności człowieka i autonomii jednostki, a ponadto kłaść nacisk na akceptację osób z niepełnosprawnościami w duchu poszanowania ludzkiej różnorodności i humanitaryzmu oraz na uznawanie zmieniających się możliwości osób z niepełnosprawnościami i na ich prawo do ochrony własnej tożsamości.

4. Zakres europejskiego programu w zakresie praw osób z niepełnosprawnościami

4.1. Zwalczanie dyskryminacji i nierówności⁽³⁾

4.1.1. Połowa wszystkich Europejczyków uważa, że dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność jest w UE zjawiskiem powszechnym i wydaje się wzrastać⁽⁴⁾. EKES usilnie zaleca zatem, co następuje:

4.1.2. Instytucje UE powinny podjąć działania w celu przyjęcia horyzontalnej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania dyskryminacji (ze względu na niepełnosprawność), która to dyrektywa zapewniałaby osobom z niepełnosprawnościami ochronę przed dyskryminacją we wszystkich dziedzinach życia. W przepisach tych należy uznać odmowę zapewnienia racjonalnego usprawnienia w jakiegokolwiek dziedzinie życia za formę dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność, a także uznać różne inne formy dyskryminacji, takie jak dyskryminacja przez skojarzenie, dyskryminacja z wielu przyczyn jednocześnie czy dyskryminacja krzyżowa.

⁽³⁾ Art. 1, 21 i 26 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 10 i 19 Traktatu o funkcjonowaniu UE.

⁽⁴⁾ Specjalne badanie Eurobarometr nr 437. Dostępne na stronie internetowej: https://data.europa.eu/euodp/pl/data/dataset/S2077_83_4_437_ENG.

4.1.3. Instytucje UE powinny przyspieszyć przyjęcie Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencji stambulskiej) wraz z konkretnymi środkami mającymi na celu zapobieganie przemocy ze względu na płeć, jej zwalczanie i karanie.

4.1.3.1. Wszystkie unijne instytucje, jako pracodawcy z sektora publicznego, powinny gwarantować dostępność, między innymi poprzez dostępne wewnętrzne i zewnętrzne witryny internetowe, politykę oraz procedury z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi służące zwiększeniu liczebności personelu z niepełnosprawnościami oraz integracyjnego charakteru szkół europejskich.

4.1.3.2. Instytucje UE powinny poprzez wykorzystanie funduszy UE skorygować brak równych szans dla osób z niepełnosprawnościami. Wzmoczoną uwagę należy zwrócić na osoby doświadczające dyskryminacji z wielu przyczyn jednocześnie lub dyskryminacji krzyżowej ze względu na narodowość, wiek, rasę, pochodzenie etniczne, płeć, religię lub wyznanie, tożsamość płciową czy orientację seksualną.

4.1.3.3. Należałoby włączyć art. 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013⁽⁵⁾ w sprawie wspólnych przepisów na lata 2014–2020 do wniosku dotyczącego nowego rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027 – co EKES zalecał już wcześniej – a także bezpośrednio uwzględnić tę zasadę w części normatywnej wniosku dotyczącego rozporządzenia w sprawie EFRR. Kwestia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami powinna też zostać uwzględniona jako warunek konieczny do skorzystania ze środków unijnych w ramach danych programów.

4.1.3.4. Instytucje UE powinny włączyć problematykę równego traktowania osób z niepełnosprawnościami do całej unijnej polityki gospodarczej, społecznej i środowiskowej, a w szczególności do strategii na rzecz równości płci, gwarancji dla młodzieży, Zielonego Nowego Ładu, gwarancji dla dzieci oraz planowanej zielonej księgi w sprawie starzenia się.

4.1.3.5. Komisja Europejska powinna promować zgodność przepisów państw członkowskich dotyczących zdolności prawnej z konwencją ONZ⁽⁶⁾ i ułatwiać wymianę wiedzy fachowej między państwami członkowskimi.

4.2. Zapewnić pełne uczestnictwo i swobodę przemieszczania się

4.2.1. Osoby z niepełnosprawnościami wciąż pozostają pozbawione możliwości korzystania z prawa do swobodnego przemieszczania się na terytorium UE z uwagi na brak zharmonizowanego uznawania oceny stopnia niepełnosprawności oraz niemożność przeniesienia uprawnień do usług wsparcia i świadczeń w przypadku przeprowadzki do innego państwa członkowskiego. Utrzymująca się instytucjonalizacja, brak inwestycji w usługi na poziomie społeczności lokalnych oraz ogólna niedostępność głównych usług również utrudniają uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym. EKES usilnie zaleca zatem, co następuje:

4.2.2. Komisja powinna zaproponować dyrektywę harmonizującą uznawanie ocen stopnia niepełnosprawności u osób przemieszczających się między państwami członkowskimi. Za pośrednictwem tej dyrektywy instytucje UE powinny stać na straży prawa osób z niepełnosprawnościami do swobodnego przemieszczania się. Dyrektywa ta gwarantowałaby możliwość przenoszenia świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego w taki sposób, że świadczenia te będą w dalszym ciągu zapewniane przez państwo członkowskie pochodzenia lub będą zapewniane przez nowe państwo członkowskie stałego pobytu, lub też nastąpi stopniowe przeniesienie między tymi dwoma krajami. Trzeba zapewnić równoważne prawa i możliwości korzystania z usług osobom z niepełnosprawnościami przenoszącym się do innego państwa członkowskiego. Należy to zrobić w sposób skoordynowany, ułatwiając sprawne i szybkie przeniesienie takich uprawnień⁽⁷⁾, w tym do usług asysty osobistej.

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Uwaga ogólna nr 1 Komitetu ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami (2014) w sprawie równego uznawania w obliczu prawa.

⁽⁷⁾ Zalecenia Komitetu ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami, art. 18.

4.2.2.1. Instytucje UE muszą dopilnować, by fundusze UE nigdy nie były wykorzystywane do wspierania instytucjonalizacji usług dla osób z niepełnosprawnościami⁽⁸⁾, lecz by były aktywnie inwestowane w usługi oparte na rodzinie i społeczności. Bardzo ważne jest to, by młodzi ludzie biorący udział w Europejskim Korpusie Solidarności nie otrzymywali staży w placówkach opieki instytucjonalnej, które utrwalają segregację. Należy również inwestować w szkolenie pracowników zatrudnionych w placówkach, tak by świadczyli opiekę opartą na społeczności i współudziale osób z niepełnosprawnościami oraz zgodną z konwencją ONZ. Komisja powinna również rozpowszechniać wiedzę na temat krzywd, jakie placówki opieki wyrządzają osobom z niepełnosprawnościami. Celem takiej kampanii byłoby zachęcanie państw członkowskich do przechodzenia na alternatywne rozwiązania oparte na społeczności.

4.2.2.2. Instytucje UE powinny priorytetowo traktować dostęp do kultury i rekreacji przy wykorzystaniu unijnych środków pieniężnych, mianowicie poprzez promowanie i sformalizowanie stosowania europejskiej karty osoby z niepełnosprawnościami we wszystkich państwach członkowskich, przy wsparciu z funduszy UE.

4.2.2.3. W ramach dialogów z obywatelami instytucje UE powinny na życzenie zapewniać możliwość posługiwania się językiem migowym, alfabetem Braille'a oraz łatwym do czytania i zrozumienia tekstem.

4.2.2.4. Instytucje UE muszą podjąć inicjatywy polityczne w celu usunięcia wszystkich przeszkód utrudniających osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwo w życiu politycznym oraz pozbawiających je czynnego i biernego prawa wyborczego, zwłaszcza w przypadku osób dotkniętych niepełnosprawnością intelektualną i problemami związanymi ze zdrowiem psychicznym, które to osoby spotykają się ze szczególną dyskryminacją. Komisja musi również zadbać o pełną dostępność w procesie wyborczym. W tym celu winna zabiegać o to, by wszystkie państwa członkowskie gwarantowały uczestnictwo polityczne osób z niepełnosprawnościami w krajowym, regionalnym i lokalnym procesie wyborczym.

4.2.2.5. Instytucje UE powinny przyjąć odpowiednie środki służące zapewnieniu wszystkim osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z pełni praw przewidzianych w unijnych Traktatach i prawodawstwie, zachęcać do stosowania środków nieopartych na przymusie i wspieranego podejmowania decyzji w przypadku osób z niepełnosprawnościami, a także gwarantować wolność i bezpieczeństwo wszystkim takim osobom.

4.2.2.6. Instytucje UE powinny propagować strukturalne zaangażowanie osób z niepełnosprawnościami i ich organizacji, w tym organizacji działających na rzecz dzieci z niepełnosprawnościami, we wszystkie procesy decyzyjne, na szczeblu zarówno krajowym, jak i unijnym, oraz finansować budowanie zdolności organizacji osób z niepełnosprawnościami. Komisja i inne organy Unii winny ponadto zadbać o łatwość uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w konsultacjach publicznych.

4.3. Urzeczywistnienie dostępności w każdym środowisku

4.3.1. Niedostępne miejsca publiczne, budynki, środki transportu i technologie nadal uniemożliwiają zbyt wielu osobom z niepełnosprawnościami odgrywanie aktywnej roli w życiu społecznym i zagrażają ich bezpieczeństwu. EKES usilnie zaleca zatem, co następuje:

4.3.1.1. Komisja powinna podjąć konkretne działania zmierzające do utworzenia Europejskiej Rady ds. Dostępności, na wzór Amerykańskiej Rady ds. Dostępności (US Access Board), w celu monitorowania wdrażania unijnego prawodawstwa w dziedzinie dostępności, a także w celu ułatwiania opracowywania norm i wytycznych dotyczących dostępności, wymiany najlepszych praktyk i konstruktywnego zaangażowania przedstawicielskich organizacji osób z niepełnosprawnościami w obszarze dostępności.

4.3.2. Same instytucje UE powinny dążyć do jak najwyższych standardów dostępności w dziedzinie infrastruktury fizycznej, usług oraz w otoczeniu cyfrowym, a także zapewnić osobom z niepełnosprawnościami pełną dostępność wszystkich witryn internetowych i formularzy kontaktu administracji UE.

4.3.2.1. Instytucje UE powinny wykorzystywać narzędzia prawodawcze i inne, takie jak m.in. normalizacja, w celu wypełnienia luk pozostawionych przez europejski akt w sprawie dostępności, harmonizując minimalne normy dostępności dla wszystkich elementów środowiska zbudowanego⁽⁹⁾, na obszarach zarówno miejskich, jak i wiejskich, oraz nie pomijając przepisów dotyczących osób z niepełnosprawnością intelektualną i/lub psychospołeczną.

⁽⁸⁾ Komitet ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami, art. 19 i uwaga ogólna 5.

⁽⁹⁾ Konwencja ONZ, art. 9 i 20.

4.3.2.2. Komisja powinna dokonać przeglądu, rozszerzenia i wzmocnienia praw pasażerów z niepełnosprawnościami, na przykład poprzez opublikowanie nowego wniosku ustawodawczego w sprawie transportu multimodalnego, zmieniającego obowiązujące rozporządzenie (WE) nr 1107/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁰⁾ w sprawie praw osób niepełnosprawnych podróżujących drogą lotniczą w celu wyeliminowania, ujednoczenia i szczegółowego zdefiniowania przypadków odmowy przyjęcia na pokład, jak również poprzez ulepszenie innych obowiązujących rozporządzeń.

4.3.2.3. Instytucje UE powinny zająć zdecydowane stanowisko w kwestii eliminacji w nowym rozporządzeniu w sprawie praw pasażerów w unijnym ruchu kolejowym wymaganych okresów powiadamiania z wyprzedzeniem o potrzebie pomocy w podróży koleją.

4.3.2.4. Komisja powinna dalej ulepszać dostępność kolei dla osób z niepełnosprawnościami⁽¹¹⁾, dopilnowując, by państwa członkowskie zadbały o dostępność wszystkich peronów oraz ułatwiły dostęp do wagonów, przy czym chodzi nie tylko o nowo budowane obiekty, ale również o przystosowanie istniejącej infrastruktury,

4.3.2.5. Komisja winna zaproponować państwom członkowskim wytyczne na temat tego, jak należy, odnośnie do aspektu niepełnosprawności, wdrażać unijne dyrektywy dotyczące wspólnych minimalnych standardów praw procesowych dla ofiar przestępstw lub osób podejrzanych bądź oskarżonych o przestępstwa⁽¹²⁾, w tym także powinna zaproponować szkolenia na temat praw osób z niepełnosprawnościami dla pracowników zajmujących się sprawami dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Organizacje osób z niepełnosprawnościami powinny zostać uznane za podmioty współpracujące oraz zyskać specjalny status upoważniający je do występowania przed sądami.

4.3.2.6. Komisja powinna zadbać o to, by zapewnienie dostępności było kryterium kwalifikującym do ubiegania się o fundusze unijne⁽¹³⁾.

4.3.2.7. Komisja powinna inwestować w badania na rzecz rozwoju nowych technologii i urządzeń wspomagających dla osób z niepełnosprawnościami.

4.3.2.8. Dostępność należy postrzegać jako nieodłącznie związaną ze zrównoważonym rozwojem, np. w budownictwie i transporcie, oraz jako warunek konieczny do stworzenia bardziej zielonej Europy dla wszystkich.

4.3.2.9. Komisja powinna wspierać państwa członkowskie UE w zwiększaniu dostępności nowego i istniejącego środowiska zbudowanego, zwłaszcza budownictwa mieszkaniowego, oraz w ulepszaniu szkoleń dla pracowników wszystkich sieci transportowych z zakresu udzielania pasażerom z niepełnosprawnościami pomocy związanej z dostępem.

4.3.2.10. Komisja powinna wspierać państwa członkowskie, aby te mogły zagwarantować osobom z niepełnosprawnościami dostęp i dofinansowanie do urządzeń, technologii i usług wspomagających, niezależnie od kraju UE, w którym są one oferowane.

4.3.2.11. Komisja winna wspierać państwa członkowskie w dążeniach do zapewnienia, aby zamówienia publiczne zapewniały dostęp dla osób z niepełnosprawnościami jako obywateli, beneficjentów i urzędników państwowych.

4.3.2.12. Komisja powinna udzielić państwom członkowskim niezbędnego wsparcia w prawidłowej i terminowej transpozycji dyrektywy w sprawie dostępności stron internetowych.

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1107/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie praw osób niepełnosprawnych oraz osób o ograniczonej sprawności ruchowej podróżujących drogą lotniczą (Dz.U. L 204 z 26.7.2006, s. 1).

⁽¹¹⁾ Podczas kolejnego przeglądu rozporządzenia Komisji (UE) nr 1300/2014 z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie technicznych specyfikacji interoperacyjności odnoszących się do dostępności systemu kolei Unii dla osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej możliwości poruszania się (Dz.U. L 356 z 12.12.2014, s. 110).

⁽¹²⁾ Konwencja ONZ, art. 13.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 83.

4.4. Promowanie zatrudnienia i szkolenia zawodowego wysokiej jakości

4.4.1. Wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami pozostaje nieproporcjonalnie niski w porównaniu z osobami bez niepełnosprawności – wynosi 48,1% w porównaniu z 73,9%. Wskaźnik zatrudnienia kobiet z niepełnosprawnościami jest znacznie niższy⁽¹⁴⁾. EKES usilnie zaleca zatem, co następuje:

4.4.2. Komisja powinna zaproponować środki harmonizujące wymagania w całej Unii dotyczące tego, co są zobowiązani oferować pracodawcy, oraz tego, jakie wsparcie muszą zapewnić pracodawcom rządy, tak by wdrożyć racjonalne usprawnienia dla pracowników z niepełnosprawnościami⁽¹⁵⁾.

4.4.3. Instytucje UE muszą stać się wzorem do naśladowania w dziedzinie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami – poprzez zwiększenie odsetka pracowników z niepełnosprawnościami w poszczególnych placówkach i w administracji UE.

4.4.3.1. Komisja powinna przeprowadzić badanie skuteczności systemów kwotowych, które stosuje wiele państw członkowskich w celu promowania zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami. Umożliwi jej to promowanie najlepszych praktyk oraz ewentualnie wprowadzenie takiego systemu w administracji UE.

4.4.3.2. Instytucje UE winny podjąć działania służące inwestowaniu unijnych funduszy w inicjatywy poświęcone szkoleniom, zatrudnieniu i mobilności zawodowej osób z niepełnosprawnościami, w tym wsparciu dla przedsiębiorczości społecznej i przedsiębiorstw społecznych, promowaniu wszelkiego rodzaju zatrudnienia włączającego, zgodnego z konwencją, mając na względzie w szczególności osoby młode, kobiety, migrantów i uchodźców oraz starszych pracowników z niepełnosprawnościami⁽¹⁶⁾. Należy przy tym położyć nacisk na wsparcie osób z niepełnosprawnościami w korzystaniu z prawa do wyboru w obszarze zatrudnienia, a ponadto należy inwestować w politykę wspierającą rehabilitację zawodową, utrzymywanie miejsca pracy, system przebiegu i oceny kariery oraz powrót do pracy, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju umiejętności w nowo powstających zawodach.

4.4.3.3. Instytucje UE i państwa członkowskie powinny uzgodnić gwarancję w zakresie praw osób z niepełnosprawnościami na wzór gwarancji dla młodzieży, by umożliwić osobom z niepełnosprawnościami zatrudnienie, staże, korzystanie z pośrednictwa pracy i dalsze kształcenie. Środki finansowe na wsparcie realizacji tego celu należy wygospodarować w ramach inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.

4.4.3.4. Komisja musi na tyle wspierać państwa członkowskie, aby mogły one w pełni wdrożyć dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1158⁽¹⁷⁾ w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów, dzięki której rodzice osób z niepełnosprawnościami będą mieli dostęp do odpowiedniego urlopu i elastycznej organizacji pracy. Komisja powinna zabiegać o to, by także osobom z niepełnosprawnościami przysługiwało prawo do takiej samej elastyczności.

4.4.3.5. Za pomocą instrumentu europejskiego semestru oraz prawodawstwa należy zadbać o to, by pracownicy z niepełnosprawnościami otrzymywali odpowiednią czy też uzgodnioną płacę na poziomie odpowiadającym płacom osób bez niepełnosprawności i nigdy nie niższym od płacy minimalnej. Komisja Europejska powinna wykorzystać fundusze UE, by poddać przeglądowi dobre praktyki oraz przepisy w zakresie zatrudnienia dotyczące reintegracji i rehabilitacji pracowników po długim zwolnieniu chorobowym i tych, którzy mogli stać się osobami z niepełnosprawnością.

4.4.3.6. Komisja powinna wspierać państwa członkowskie w zmniejszaniu ryzyka związanego z przejściem na rynek pracy przez zwiększenie elastyczności systemów rent inwalidzkich i świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami, aby uniknąć utraty siatki bezpieczeństwa socjalnego chroniącej przed ubóstwem oraz zachęcić do podejmowania zatrudnienia.

4.4.3.7. Komisja Europejska powinna naciskać na państwa członkowskie, by lepiej wspierały pracodawców w zdobywaniu informacji na temat technologii wspomagających i w pozyskiwaniu finansowania na te technologie, aby móc poprawiać dostępność miejsc pracy oraz uelastyczniać godziny pracy stosownie do indywidualnych potrzeb. W szczególności powinna wspierać badania w celu stworzenia uzasadnienia biznesowego dla miejsc pracy uwzględniających niepełnosprawność.

⁽¹⁴⁾ <https://www.disability-europe.net/theme/employment>

⁽¹⁵⁾ Konwencja ONZ, art. 5 i 27.

⁽¹⁶⁾ Konwencja ONZ, art. 27.

⁽¹⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1158 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów oraz uchylająca dyrektywę Rady 2010/18/UE (Dz.U. L 188 z 12.7.2019, s. 79).

4.4.3.8. Komisja winna udzielać państwom członkowskim niezbędnego wsparcia w celu pełnego wdrożenia dyrektywy Rady 2000/78/WE⁽¹⁸⁾, zakazującej dyskryminacji w zakresie zatrudnienia. Komisja i państwa członkowskie powinny również przystąpić do przyjęcia projektu horyzontalnej dyrektywy w sprawie niedyskryminacji w zakresie dostępu do towarów i usług, ponieważ dyskryminacja w tej dziedzinie może prowadzić do dyskryminacji na rynku pracy.

4.4.3.9. Komisja musi też wesprzeć państwa członkowskie w łączeniu polityki w zakresie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw z polityką w zakresie niepełnosprawności, tak by włączyć kwestię niepełnosprawności do strategii zatrudnienia przedsiębiorstw. Komisja powinna także wspierać państwa członkowskie w promowaniu aspektów niepełnosprawności i dostępności w informacjach pozafinansowych udzielanych przez przedsiębiorstwa.

4.4.3.10. Komisja powinna wspierać prawa osób z niepełnosprawnościami do korzystania z przysługujących im w całej Unii praw pracowniczych i związkowych na takich samych zasadach jak pozostali pracownicy. Musi to odbywać się we współpracy z partnerami społecznymi. W szczególności europejski proces opracowywania kart różnorodności powinien w większym stopniu skupiać się na promowaniu siły roboczej o zróżnicowanych zdolnościach.

4.4.3.11. Partnerzy społeczni, którzy przystępują do dialogu społecznego na szczeblu unijnym i zawierają układy zbiorowe pracy, powinni uwzględnić wdrażanie konwencji ONZ oraz praw pracowników i pracowników najemnych z niepełnosprawnościami, zasięgając opinii organizacji osób z niepełnosprawnościami działających na szczeblu unijnym.

4.5. Zapewnić wysokiej jakości włączające kształcenie i uczenie się przez całe życie

4.5.1. Dzieci z niepełnosprawnościami mają nadal utrudniony dostęp do powszechnego systemu edukacji, co często prowadzi do segregacji w placówkach edukacyjnych. W UE odsetek osób wcześniej kończących naukę wśród osób z niepełnosprawnościami jest średnio o 13 % wyższy niż odsetek takich osób wśród ich pełnosprawnych rówieśników, a ponadto osoby z niepełnosprawnościami rzadziej kontynuują naukę na studiach wyższych – różnica wynosi 14 %⁽¹⁹⁾. EKES usilnie zaleca zatem, co następuje:

4.5.2. Instytucje UE powinny zainwestować unijne środki w rozwiązania z zakresu edukacji włączającej, programy interwencyjne dotyczące wczesnej edukacji, programy uczenia się przez całe życie oraz programy szkoleniowe ułatwiające przechodzenie osób z niepełnosprawnościami z etapu edukacji do etapu zatrudnienia. Należy także ułatwić mobilność zawodową osób z niepełnosprawnościami.

4.5.2.1. Instytucje UE powinny podjąć konkretne działania w celu zapewnienia włączenia dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami do swojego systemu szkół europejskich dla dzieci pracowników administracji UE.

4.5.2.2. Komisja winna podjąć konkretne działania w celu zwiększenia udziału osób z niepełnosprawnościami w szkolnictwie wyższym przez zapewnienie pomocy obejmującej potrzeby i koszty w zakresie utrzymania podczas studiów lub szkoleń.

4.5.2.3. Komisja powinna podjąć konkretne kroki w celu zwiększenia dostępności programów Erasmus+ oraz zwiększenia udziału osób z niepełnosprawnościami przez oferowanie pomocy obejmującej potrzeby i koszty w zakresie utrzymania podczas studiów lub szkoleń za granicą.

4.5.2.4. Komisja winna udzielić państwom członkowskim niezbędnej pomocy w organizacji szkoleń dla pracowników zwykłych szkół oraz wspieraniu szkoleń asystentów nauczyciela specjalizujących się w pracy z dziećmi z niepełnosprawnościami, tak by dzieci takie mogły chodzić do zwykłych szkół razem z pełnosprawnymi uczniami. Szkolenia powinny też dotyczyć tego, jak można wykorzystać technologie wspomagające, aby lepiej integrować uczniów z niepełnosprawnościami. Należy również zwrócić uwagę na tworzenie dobrych warunków pracy w sali lekcyjnej i zmniejszenie liczby uczniów w klasach.

⁽¹⁸⁾ Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U. L 303 z 2.12.2000, s. 16).

⁽¹⁹⁾ Akademyka Sieć Europejskich Ekspertów ds. Niepełnosprawności (ANED), na podstawie danych Eurostatu z 2016 r.: osoby z niepełnosprawnościami i bez niepełnosprawności (w wieku 30–34 lat), różnica w punktach procentowych.

4.6. Walka z niepewnością zatrudnienia, ubóstwem i wykluczeniem społecznym

4.6.1. W UE osoby z niepełnosprawnościami są średnio o 9 % bardziej narażone na ubóstwo i wykluczenie społeczne niż osoby bez niepełnosprawności⁽²⁰⁾. EKES usilnie zaleca zatem, co następuje:

4.6.1.1. Instytucje UE powinny dopilnować, by w nowym programie uwzględniono konkretne działania promujące włączający system zabezpieczenia społecznego, a Komisja powinna sformułować wytyczne dla państw członkowskich dotyczące takiego minimum ochrony socjalnej dla osób z niepełnosprawnościami i opiekunów, które gwarantowałyby im odpowiedni standard życia⁽²¹⁾. Komisja i państwa członkowskie powinny zapewnić, aby osoby z niepełnosprawnościami, w szczególności te, które nabyły niepełnosprawność w trakcie kariery zawodowej i miały krótsze okresy opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne, były objęte odpowiednimi zasadami ochrony socjalnej przed osiągnięciem wieku emerytalnego i po nim.

4.6.1.2. Jest istotne, by Komisja zapewniła wytyczne w sprawie reform świadczeń, tak by można było pokryć dodatkowe koszty związanych z niepełnosprawnością urzędzeń, technologii wspomagających, zakwaterowania, transportu itp. Komisja powinna zdopingować państwa członkowskie do większej elastyczności pozwalającej osobie z niepełnosprawnością na utrzymanie świadczeń w momencie wejścia na rynek pracy, co miałyby służyć zrównoważeniu nieproporcjonalnych wydatków, zmniejszeniu zagrożenia ubóstwem osób pracujących i stymulowaniu zatrudnienia.

4.6.1.3. Jest ważne, by Komisja Europejska zapewniła państwom członkowskim wytyczne dotyczące procedur oceny stopnia niepełnosprawności w celu zapewnienia, by nie pomijano osób cierpiących na rzadkie choroby ani osób z wieloma upośledzeniami. Komisja powinna za pośrednictwem europejskiego semestru stanowczo odwieść państwa członkowskie od zmniejszania świadczeń z tytułu niepełnosprawności dla ich obywateli, a tym samym od zwiększania ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego. Komisja Europejska powinna zwrócić się do państw członkowskich o ocenę sprawiedliwego charakteru ich świadczeń z tytułu niepełnosprawności w trakcie całego cyklu życia, tak by osoby z niepełnosprawnościami, które przechodzą do grupy wiekowej osób starszych, i osoby starsze, które stają się niepełnosprawne, nie traciły dostępu do uprawnień.

4.6.1.4. Należy tak dostosować tablicę wskaźników społecznych, aby objęła pomiary dotyczące osób z niepełnosprawnościami, co pozwoli uzupełnić coraz silniejsze powiązania między europejskim semestrem a filarem praw socjalnych.

4.6.1.5. Komisja powinna udzielić państwom członkowskim niezbędnego wsparcia we właściwym wdrażaniu zalecenia Rady dotyczącego ochrony socjalnej w przypadku niestandardowych umów o pracę, a także w dążeniach do zagwarantowania, że żadna osoba z niepełnosprawnością, pracująca czy niepracująca, nie będzie pozbawiona prawa do odpowiedniego ubezpieczenia zdrowotnego i innych uprawnień.

4.6.1.6. Komisja powinna wesprzeć państwa członkowskie w promowaniu dostępu do opieki zdrowotnej na takich samych warunkach dla osób z niepełnosprawnościami i osób pełnosprawnych⁽²²⁾.

4.6.2. Komisja powinna zadbać o to, by byłym, teraźniejszym oraz przyszłym pracownikom z niepełnosprawnościami w administracji UE lub dotkniętym niepełnosprawnością członkom rodzin pozostającym na utrzymaniu pracowników tej administracji przysługiwało ubezpieczenie zdrowotne gwarantujące najlepszą możliwą opiekę medyczną oraz jakość życia.

4.7. Aby Unia także poza swymi granicami stała się liderem w zakresie działań na rzecz inkluzywności

4.7.1. UE jest największym na świecie darczyńcą pomocy rozwojowej. Unia oraz państwa członkowskie, jako państwa-strony konwencji ONZ, powinny promować prawa osób z niepełnosprawnościami w swoich działaniach zewnętrznych. EKES usilnie zaleca zatem, co następuje:

4.7.2. Instytucje UE powinny przedsięwziąć środki mające na celu zapewnienie zgodności wszystkich finansowanych z unijnych funduszy działań w państwach trzecich z ogólnymi zasadami konwencji ONZ, określonymi w punkcie 3.1.

⁽²⁰⁾ Dane EU-SILC z 2016 r.

⁽²¹⁾ Konwencja ONZ, art. 28.

⁽²²⁾ Zalecenia Komitetu ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami, pkt 63.

4.7.2.1. Instytucje UE powinny zadbać o to, aby kraje objęte procesem rozszerzenia dowiodły, że gwarantują prawa osób z niepełnosprawnościami na takim samym poziomie co państwa członkowskie UE. Komisja powinna również dopilnować, aby instrumenty finansowe pomocy przedakcesyjnej były wykorzystywane do poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnościami.

4.7.2.2. Komisja powinna zwiększać świadomość na temat konwencji ONZ i potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym na temat dostępności, w dziedzinie pomocy nadzwyczajnej i pomocy humanitarnej, jak również zwiększać świadomość problematyki niepełnosprawności w delegaturach UE.

4.7.2.3. Jest istotne, by instytucje UE zapewniły wyraźne działania następcze w związku z Europejskim konsensem w sprawie rozwoju oraz poparły włączenie wskaźników niepełnosprawności Komitetu Pomocy Rozwojowej OECD do programów, projektów i działań UE w zakresie współpracy na całym świecie.

4.7.2.4. Instytucje UE powinny zadbać o to, by respektowano prawa i udzielano wystarczającego i odpowiedniego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami, które przybywają do UE jako osoby ubiegające się o azyl lub uchodźcy, lub osobom, które stały się niepełnosprawne na skutek ucieczki z ojczystego kraju.

4.7.2.5. Komisja powinna wesprzeć państwa członkowskie przy rozwiązywaniu kwestii dotyczących niepełnosprawności w dialogu z państwami spoza UE. Powinna również zachęcać do porozumienia w kwestiach dotyczących niepełnosprawności na forach międzynarodowych (ONZ, Rada Europy, OECD) i do zaangażowania się państw w tę problematykę.

4.7.2.6. Mając na uwadze wystąpienie Zjednoczonego Królestwa z UE, Komisja powinna wspierać państwa członkowskie w dążeniach do tego, by obywatele UE zamieszkujący teraz w Zjednoczonym Królestwie i na odwrót nadal otrzymywali pomoc dotąd udzielaną przez ich państwo pochodzenia.

5. Zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie

5.1. Uwzględniając uwagi i zalecenia Komitetu ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami, EKES stanowczo zaleca urządzenie punktów kontaktowych ds. niepełnosprawności we wszystkich instytucjach, agencjach i organach UE, w szczególności w Parlamencie Europejskim, Radzie Unii Europejskiej, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych, Komitecie Regionów itp. oraz w agencjach takich jak Agencja Praw Podstawowych czy Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn. Należy utworzyć takie punkty kontaktowe również we wszystkich Dyrekcjach Generalnych Komisji. Ponieważ kwestie związane z niepełnosprawnością mają charakter przekrojowy, centralny punkt kontaktowy powinien podlegać sekretarzowi generalnemu Komisji. Będzie to konieczne do monitorowania wdrażania konwencji ONZ i programu przez instytucje UE. EKES sam daje przykład, jako że posiada punkt kontaktowy ds. niepełnosprawności oraz grupę analityczną ds. praw osób niepełnosprawnych wspieraną przez sekretariat Sekcji Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa. EKES usilnie zaleca także, co następuje:

5.2. W związku z tym, że powołano komisarz ds. równości, punkt kontaktowy ds. niepełnosprawności powinien istnieć także w DG ds. Sprawiedliwości, aby wspierać komisarz w pełnieniu funkcji. Jest to niezwykle ważne.

5.3. Obecny system oparty na grupie wysokiego szczebla ds. niepełnosprawności należy zastąpić Komitetem Praw Osób z Niepełnosprawnościami, który służyłby jako platforma dla regularnych spotkań wszystkich punktów kontaktowych ds. niepełnosprawności, utworzonych w różnych dyrekcjach, instytucjach i agencjach, a także w poszczególnych państwach członkowskich. Komitet ten powinien mieć również prawo do monitorowania wdrażania programu na szczeblu UE i państw członkowskich, a także do wydawania zaleceń Komisji i rządów krajowym.

5.4. Komisja powinna przeprowadzić przegląd swoich kompetencji dzielonych z państwami członkowskimi wynikających z konwencji ONZ oraz z unijnego prawa, aby ustalić, w których obszarach Unia może współdziałać z państwami członkowskimi na rzecz wdrożenia. Należy w związku z tym przygotować deklarację kompetencji.

5.5. Trzeba wprowadzić międzyinstytucjonalny mechanizm z udziałem Komisji, Parlamentu i Rady⁽²³⁾. Przewodniczący tych trzech instytucji powinni spotykać się na początku każdej kadencji, aby podkreślić swe zaangażowanie na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami. Należy powołać grupę roboczą ds. niepełnosprawności przy Radzie, aby usprawnić ten mechanizm.

5.6. Instytucje UE powinny ująć w programie jasne, wymierne i szczegółowe wartości odniesienia oraz mierzalne wskaźniki umożliwiające śledzenie luk we wdrażaniu oraz skuteczny pomiar poczynionych postępów.

5.7. Komisja winna dopilnować, by w trakcie opracowywania wniosków i inicjatyw ustawodawczych zaplanowano skuteczne mechanizmy monitorowania oraz by przydzielano wystarczające zasoby i środki budżetowe na potrzeby takich mechanizmów. Program powinien zawierać wyraźne zobowiązanie do finansowania, ze wskazaniem kwot przeznaczanych na mechanizmy monitorowania.

5.8. Komisja powinna zagwarantować odpowiednie zasoby dla unijnych ram dotyczących konwencji ONZ, aby zapewnić ich niezależne i prawidłowe funkcjonowanie.

5.9. Instytucje UE muszą czynnie oraz całkowicie zaangażować organizacje osób z niepełnosprawnościami oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego w opracowywanie i wdrażanie programu oraz zarządzanie nim⁽²⁴⁾. Ponadto należy stale zasięgać opinii organizacji osób z niepełnosprawnościami oraz angażować je w fazach projektowania, przyjmowania, wdrażania i monitorowania aktów prawnych, polityk i programów wynikających z tego programu, a także trzeba zapewnić im dostęp do zasobów, które wesprą to ich istotne zaangażowanie. Procesy konsultacji powinny być zrozumiałe i w pełni dostępne dla osób z niepełnosprawnościami.

5.10. Komisja powinna zadbać o to, by Eurostat we współpracy z krajowymi urzędami statystycznymi i przedstawicielami organizacji osób niepełnosprawnych opracował system wskaźników opartych na prawach człowieka oraz system gromadzenia porównywalnych i wyczerpujących danych na temat równego traktowania osób z niepełnosprawnościami, które to systemy będą dotyczyć sytuacji osób z niepełnosprawnościami w UE, a także by opublikował bardziej użyteczne i zniuansowane analizy problematyki niepełnosprawności. Należy przy tym wziąć pod uwagę wieloaspektowy charakter problemów oraz doświadczeń osób z niepełnosprawnościami, m.in. uwarunkowanych płcią, wiekiem, uchodźstwem, statusem migranta lub azylanta, pochodzeniem z mniejszości etnicznej oraz różnymi rodzajami niepełnosprawności, a także to, jak wpływają one na dobrostan i rezultaty⁽²⁵⁾. Powinno się też gromadzić dane na temat liczby osób z niepełnosprawnościami mieszkających w placówkach oraz dzieci z niepełnosprawnościami, które nie mieszkają w swoich domach.

5.11. Komisja powinna poprzez europejski semestr wywierać naciski na państwa członkowskie, by opracowały swoje własne krajowe strategie dotyczące niepełnosprawności oraz uwzględniły wdrażanie konwencji ONZ w krajowych programach reform.

5.12. Komisja powinna udostępnić wszelkie niezbędne środki, zasoby ludzkie i finansowe na potrzeby unijnych ram monitorowania konwencji ONZ, tak aby ramy te mogły wypełniać zadania przewidziane w art. 33 ust. 2 konwencji.

6. Komunikacja i rozpowszechnianie informacji⁽²⁶⁾

6.1. Instytucje UE powinny podnosić świadomość na temat wielu barier nadal napotykanych przez osoby z niepełnosprawnościami i w ten sposób przełamywać stereotypy oraz współpracować z rządami krajowymi i regionalnymi, aby informacje te docierały do decydentów i innych zainteresowanych podmiotów na wszystkich szczeblach. Komisja powinna wspierać prace unijnych organizacji osób z niepełnosprawnościami oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających w tej dziedzinie.

6.2. Komisja winna opracować kampanie i kursy szkoleniowe służące zwiększaniu świadomości na temat praw osób z niepełnosprawnościami, kierując je do ogółu społeczeństwa, decydentów politycznych i innych, pracowników podmiotów publicznych i prywatnych, osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin itp. Powinna zachęcać państwa członkowskie do przeprowadzania podobnych kampanii.

⁽²³⁾ Zalecenia Komitetu ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami dla UE z 2015 r.

⁽²⁴⁾ Uwaga ogólna Komitetu ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami.

⁽²⁵⁾ Konwencja ONZ, art. 31.

⁽²⁶⁾ Konwencja ONZ, art. 8.

6.3. Komisja i państwa członkowskie powinny zwracać szczególną uwagę na dyskryminację z wielu przyczyn jednocześnie i dyskryminację krzyżową, jakich doświadczają niektóre grupy osób z niepełnosprawnościami, zwłaszcza kobiety i dziewczęta, osoby LGBTI i mniejszości etniczne.

Bruksela, dnia 11 grudnia 2019 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
